

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 4 września 2014r. Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, w sprawie o sygn. akt I Ns 1569/13 z wniosku R. S. i E. K. przy uczestnictwie (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. o ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem w punkcie 1. oddalił wniosek, w punkcie 2. zasądził na rzecz (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. solidarnie od R. S. i E. K. kwotę 257,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Apelację od opisanego rozstrzygnięcia wniósł w dniu 27 października 2014 r. w imieniu wnioskodawców radca prawny J. P., zaskarżając je w całości i domagając się jego uchylecia i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie zwrotu kosztów procesu, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Zarządzeniem z dnia 31 października 2014 r. pełnomocnik wnioskodawców radca prawny A. M. został wezwany do złożenia pełnomocnictwa bądź substytucji dla radcy prawnego J. P. pod rygorem odrzucenia apelacji (k. 171), w wyniku czego złożył on substytucję, z treści której wynika, że była ona udzielona w dniu 17 listopada 2014r (substytucja –k. 177).

Następnie wykonując kolejne zobowiązanie sądu, w dniu 3 grudnia 2014 r. tożsamą co do treści apelację od przedmiotowego postanowienia wniósł w imieniu wnioskodawców ich pełnomocnik radca prawny A. M..

W odpowiedzi na apelację uczestnik postępowania (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w L. wniósł o jej oddalenie, a także o zasądzenie solidarnie od wnioskodawców na rzecz uczestnika zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja podlega odrzuceniu.

Zgodnie z dyspozycją przepisu art. 373 k.p.c. sąd drugiej instancji odrzuca na posiedzeniu niejawnym apelację, jeżeli powinna zostać odrzucona przez sąd pierwszej instancji, albowiem została wniesiona po terminie, nie została opłacona, nie uzupełniono w terminie jej braków, albo, gdy była ona niedopuszczalna z innych przyczyn (art. 370 k.p.c.). Należy wskazać, że kwestia dopuszczalności apelacji obejmuje dopuszczalność pod względem przedmiotowym, tj. odpowiedź na pytanie, czy dane orzeczenie w ogóle podlega zaskarżeniu apelacją, oraz dopuszczalność pod względem podmiotowym, która z kolei obejmuje ocenę legitymacji formalnej skarżącego do wniesienia omawianego środka odwoławczego. Zasadniczo legitymację formalną do zaskarżenia orzeczenia rozstrzygającego sprawę ma strona, którą można uznać za pokrzywdzoną tym orzeczeniem, a więc mającą interes w jego zaskarżeniu (gravamen), przy czym apelację od takiego rozstrzygnięcia strona może złożyć zarówno osobiście, jak i przez działającego w jej imieniu pełnomocnika. Pełnomocnik ten musi być jednak należycie umocowany, przez co należy rozumieć umocowanie udzielone zgodnie z przepisami kodeksu postępowania cywilnego o pełnomocnikach procesowych, w tym również z przepisami określającymi krąg podmiotów uprawnionych do występowania w takim charakterze (art. 87 §1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy w pełni podzielił pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale siedmiu sędziów z dnia 8 lipca 2008 r. (III CZP 154/07, OSNC 2008/12/133), że nienależyte umocowanie pełnomocnika zachodzi w dwóch wypadkach, a mianowicie po pierwsze, wtedy, gdy jako pełnomocnik działa osoba wymieniona w art. 87 § 1 k.p.c., która jednak nie legitymuje się pełnomocnictwem, a po drugie wtedy, gdy działa osoba, której strona udzieliła wprawdzie pełnomocnictwa, lecz z przyczyn prawnych nie może być ona pełnomocnikiem, gdyż nie należy do kręgu osób mogących w danej sprawie być pełnomocnikiem procesowym. Wymienione sytuacje różnią się jednak zasadniczo, jeżeli chodzi o kwestię dopuszczalności potwierdzenia przez stronę czynności zdziałanych w jej imieniu przez nienależyte umocowanego pełnomocnika. W ugruntowanym orzecznictwie jednolicie bowiem przyjmuje się, iż brak należytego umocowania pełnomocnika może być konwalidowany, o ile tylko w imieniu strony występował podmiot mogący być pełnomocnikiem, a strona zatwierdzi dokonane przez niego czynności procesowe (por. uchwała Sądu

Najwyższego z dnia 28.07.2004 r., III CZP 32/02, OSNC 2006/1/2, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14.06.2005 r., V CK 731/04, Lex nr 177199), podczas, gdy występowanie w sprawie w charakterze pełnomocnika osoby, która nim być nie może, oznacza brak należytego umocowania pełnomocnika i prowadzi zawsze do nieważności postępowania (art. 379 pkt 2 k.p.c.), przy czym uchybienie to nie może być usunięte w drodze zatwierdzenia przez stronę czynności dokonanych przez tę osobę (por. uzasadnienie uchwały SN z dnia 28 lipca 2004 r., III CZP 32/04, Biul. SN 2004, nr 7, poz. 8, oraz uchwała siedmiu sędziów SN z dnia 8 lipca 2008 r., III CZP 154/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 133).

W niniejszej sprawie wnioskodawcy R. S. i E. K. w postępowaniu przed Sądem Rejonowym reprezentowani byli przez radcę prawnego A. M., który posiadał i złożył wraz z wnioskiem inicjującym postępowanie sądowe, uwierzytelniony przez siebie odpis dokumentu potwierdzającego jego umocowanie do reprezentowania wnioskodawców (k. 5). Następnie w dniu 11 lutego 2014 r. wpłynęło do Sądu Rejonowego pismo procesowe wniesione w imieniu wnioskodawców przez radcę prawnego J. P., który nie załączył do niego żadnego dokumentu upoważniającego go do działania w imieniu wymienionych (k. 129). W dalszym toku postępowania pierwszoinstancyjnego radca prawny J. P. składał w imieniu wnioskodawców kolejne pisma procesowe (k. 132-133, 158), a nadto udzielał dalszej substytucji radcy prawnemu M. B. (k. 143, 148). Na rozprawie w dniu 29 sierpnia 2014r Sąd Rejonowy zobowiązał tymczasowo dopuszczanego do udziału w sprawie jako pełnomocnika wnioskodawców radcę prawnego M. B., zobowiązując do złożenia substytucji od radcy prawnego J. P. oraz pełnomocnictwa od radcy prawnego J. P. (k. 143). Zobowiązanie to wykonano w części, a mianowicie złożone zostało pełnomocnictwo substytucyjne dla radcy prawnego M. B. (k.148). W dniu 27 października 2014 r. w imieniu wnioskodawców radca prawny J. P. złożył apelację (za pośrednictwem poczty – k. 170), do której również nie został dołączony dokument świadczący, że wymieniony został umocowany do reprezentowania wnioskodawców.

Tymczasem zgodnie z treścią art. 89 § 1 k.p.c. pełnomocnik jest obowiązany już przy pierwszej czynności procesowej dołączyć do akt sprawy pełnomocnictwo z podpisem mocodawcy lub wierzytelny odpis pełnomocnictwa wraz z odpisem dla strony przeciwnej. Adwokat, radca prawny, rzecznik patentowy, a także radca Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa mogą sami uwierzytelnić odpis udzielonego im pełnomocnictwa oraz odpisy innych dokumentów wykazujących ich umocowanie. Sąd może w razie wątpliwości zażądać urzędowego poświadczenia podpisu strony. Zdania pierwszego nie stosuje się w przypadku dokonania czynności procesowej w elektronicznym postępowaniu upominawczym, jednak pełnomocnik powinien powołać się na pełnomocnictwo, wskazując jego datę, zakres oraz okoliczności wymienione w art. 87.

W realiach niniejszej sprawy Sąd Okręgowy w pełni podzielił pogląd wyrażony w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2006 r.,

I CZ 78/06 (nie publ.), że na skutek udzielonego dalszego pełnomocnictwa

substytut staje się pełnomocnikiem strony, a nie jej pełnomocnika, który udzielił

substytucji i w konsekwencji udzielenie dalszego pełnomocnictwa procesowego

jest udzieleniem pełnomocnictwa substytutowi przez samą stronę. Jak słusznie zauważył SN oczywiste jest, że dalszy pełnomocnik podejmuje czynności procesowe w imieniu strony, przy czym dalszy pełnomocnik, wykazując swoje umocowanie do działania w imieniu strony, powinien przedstawić dokument zawierający pełnomocnictwo podstawowe, udzielone przez stronę, oraz dalsze pełnomocnictwo, którego - jak wyraźnie wynika z art. 91 pkt 3 k.p.c. - udziela pełnomocnik umocowany przez mocodawcę. Jednocześnie SN w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 23 stycznia 2009 r., III CZP 118/08 stwierdził, że przepis art. 89 § 1 zdanie drugie k.p.c. wskazuje, że pełnomocnik substytucyjny nie może uwierzytelnić odpisu pełnomocnictwa podstawowego, gdyż nie jemu zostało udzielone, podkreślając, że wniosku tego nie podważa fakt, że pełnomocnik substytucyjny podejmuje czynności procesowe skuteczne bezpośrednio wobec strony (uczestnika postępowania), a więc wobec głównego mocodawcy, albowiem w art. 89 § 1 k.p.c. nie chodzi o skuteczność czynności procesowych, ale o wykazanie ciągu umocowania, prowadzącego od podejmującego czynność procesową pełnomocnika do mocodawcy. Dalej SN argumentował, że jeżeli tym pełnomocnikiem jest dalszy pełnomocnik (substytut), to wykazanie umocowania następuje przez dołączenie oryginału dalszego pełnomocnictwa udzielonego przez pełnomocnika podstawowego albo uwierzytelnionego przez substytutu odpisu tego pełnomocnictwa oraz oryginału pełnomocnictwa udzielonego

przez mocodawcę pełnomocnikowi podstawowemu, albo odpisu tego pełnomocnictwa przez niego uwierzytelnionego. Podzielić również należy pogląd przedstawiony w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2008 r., III CSK 182/07 (nie publ.), że rozciągnięcie pojęcia pełnomocnictwa udzielonego pełnomocnikowi procesowemu na inne dokumenty, w szczególności na inne pełnomocnictwa występujące w ciągu umocowań osób, prowadzącym do uppełnomocnienia radcy prawnego, jest rozszerzającą wykładnią przepisu szczególnego, do czego nie uprawnia nawet wzgląd na praktyczne trudności związane z uwierzytelnianiem tych dokumentów przez notariusza.

Ustawodawca rozróżnił pełnomocnictwo (podstawowe) od pełnomocnictwa dalszego (substytucyjnego), a ponieważ każde z nich pochodzi od innego podmiotu, przeto udzielenie ich jest wykazywane innym dokumentem, choć stanowią one ciąg wykazujący, że dalszy pełnomocnik (substytut) działa na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez osobę, która sama została umocowana przez mocodawcę. W doktrynie i judykaturze dominuje pogląd uznający za dopuszczalne i prawnie skuteczne następcze potwierdzenie czynności procesowych dokonanych bez umocowania (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 29 września 1998 r., II CKN 529/98, nie publ., i z dnia 17 maja 2002 r., I CZ 31/02, (...) 2002, nr 9, s. 15, oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 sierpnia 2000 r., II UKN 666/99, OSNAPUS 2002, nr 4, poz. 95, i z dnia 10 sierpnia 2000 r., IV CKN 1137/00, nie publ.).

Analiza akt niniejszej sprawy wskazuje, że zarządzeniem z dnia 31 października 2014 r. radca prawny A. M. został wezwany do złożenia pełnomocnictwa bądź substytucji dla radcy prawnego J. P. (k. 171). Wykonując przedmiotowe zobowiązanie radca prawny A. M. przesłał w dniu 17 listopada 2014 r. do Sądu Rejonowego pełnomocnictwo wnioskodawców z dnia 27 kwietnia 2013 r., z którego wynika, że umocowali oni do działania w ich imieniu w niniejszej sprawie radcę prawnego A. M. (k. 176) oraz pełnomocnictwo substytucyjne udzielone przez niego radcy prawnemu J. P. w dniu 17 listopada 2014 r. (k. 177). Następnie - w związku z tym, że pełnomocnictwo substytucyjne zostało udzielone po dniu złożenia przez radcę prawnego J. P. w imieniu wnioskodawców apelacji - zarządzeniem z dnia 25 listopada 2014 r. radca prawny A. M. jako pełnomocnik wnioskodawców został wezwany do podpisania apelacji i jej odpisu pod rygorem odrzucenia. Powyższe wezwanie zostało radcy prawnemu A. M. skutecznie doręczone w dniu 2 grudnia 2014 r. (k. 179). Pełnomocnik wnioskodawców radca prawny A. M. złożył za pośrednictwem poczty w dniu 3 grudnia 2014 r. w imieniu swoich mandantów własną apelację (k. 180-182), choć była ona tożsama z apelacją wniesioną przez nieumocowanego radcę prawnego J. P..

Reasumując - radca prawny J. P. nie był umocowany do działania w imieniu wnioskodawców w niniejszej sprawie przed Sądem Rejonowym. W określonym zarządzeniem z dnia 31 października 2014 r. terminie pełnomocnictwo do działania w tej sprawie przed Sądem I instancji zostało przedłożone jedynie przez radcę prawnego A. M., który nie wykazał, że udzielił pełnomocnictwa substytucyjnego radcy prawnemu J. P. do działania przed Sądem Rejonowym w sprawie wnioskodawców w dacie wniesienia apelacji. Jednocześnie brak w aktach sprawy dokumentu, z którego wynikałoby udzielenie pełnomocnictwa radcy prawnemu J. P. przez samych wnioskodawców, którzy także nie potwierdzili żadnych czynności zdziałanych przed Sądem Rejonowym, również w zakresie wniesienia apelacji, przez działającego w ich imieniu radcę prawnego J. P.. W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że ani radca prawny J. P. nie wykazał, aby został umocowany do działania przez wnioskodawców, ani radca prawny A. M. nie wykazał, że udzielił wymienionemu pełnomocnictwa substytucyjnego do działania w sprawie swoich mandantów. W konsekwencji podjęta przez radcę prawnego J. P. czynność procesowa polegająca na wniesieniu apelacji dokonana bez umocowania substytucyjnego udzielonego przez pełnomocnika wnioskodawców, została dokonana przez osobę do tego nieuprawnioną i jako taka podlega odrzuceniu, jako, że opisany brak formalny nie został w terminie usunięty.

Dodać należy, że nawet, gdyby przyjąć, że pełnomocnik wnioskodawców złożył w dniu 3 grudnia 2014 r. w imieniu swoich mandantów własną apelację, to z uwagi na termin do złożenia tego środka zaskarżenia i tak podlegała ona odrzuceniu jako wniesiona po terminie. Zgodnie bowiem z treścią przepisu art. 369 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. apelację wnosi się do sądu, który wydał zaskarżony wyrok, w terminie dwutygodniowym od doręczenia stronie skarżącej wyroku z uzasadnieniem lub trzytygodniowym od daty jego ogłoszenia jeżeli strona nie zgłosiła wniosku o doręczenie wyroku z uzasadnieniem. Nadmienić należy w tym miejscu, że zarządzenie wzywające pełnomocnika

wnioskodawców do kolejnego uzupełnienia apelacji tym razem przez jej podpisanie przez pełnomocnika A. M. było wadliwe.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 373 k.p.c. w zw. z art. 370 k.p.c. orzekł jak w punkcie pierwszym sentencji.

Orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego w punkcie drugim sentencji Sąd Okręgowy oparł się na treści art. 520 § 2 k.p.c. i zasądził solidarnie od wnioskodawców na rzecz uczestnika zwrot kosztów postępowania apelacyjnego w wysokości 120 zł, na które złożył się koszt wynagrodzenia pełnomocnika uczestnika będącego adwokatem ustalony w oparciu o § 8 pkt 3 w zw. z § 12 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).